

A) Kommunereformen vi finner i Norge i dag er historisk. Den ble vedtatt i 2014 av regjeringen Solberg. Kommunestørrelser har blitt diskutert helt siden antikken, og Alexander de Torquillo beskrev kommunegrensene som "Guds skaperverk". Ikke lenge etter dette får vi i Norge i 1837 Formannskapslovene, som gir kommunene lokal autonomi. På denne tiden var det 392 kommuner i Norge, som fulgte grensene for prestegjeld. På 1930-tallet var det ekspansjon av kirkesogn, og det fantes 747 kommuner i Norge. I 1967 ledet fylkesmann i Sogn og Fjordane, Nikolai Schei, "Schei-komiteen", og fra 1957 til 1967 gikk kommuner i Norge fra 744 til 454. I 1992 finner vi Christiansen-utvalget, og i 1994 Bwikk-utvalget. Sistnevnte ville slå sammen flere kommuner, blant annet Tønsberg og Horten, til tross for massiv motstand. Dette førte til at vi i 1995 fikk "frivillighetslinjen" som går ut på at ingen kommuner skal slås sammen med tvang. Frivillighet skal ligge til grunn. Høyre var pådriverne til dette prinsippet. Det skal sies at frivillighetslinjen ikke er lovfestet, så Stortinget kan slå sammen kommuner mot deres vilje.

Bondevik II-regjeringen med Erna Solberg som kommunalminister inviterte Norges kommuner på flere møter for å diskutere kommuners fremtid, og strukturendringer. Mange kommuner så interkommunalt samarbeid som et godt alternativ. Eksempler på kommuner som i dag har et interkommunalt samarbeid er Mosseregionen, Moss, Råde, Våler og Rygge. Stoltenberg-regjeringen fulgte ikke opp arbeidet Bondevik II hadde jobbet med. Dagens regjering,

Emnekode : ST - 200
Kandidatnr. : 8808
Dato : 29/11/2016
Ark nr. : 2 av 8

med Vabo-utvalget har tatt opp diskusjonen, og startet reformen som nevnt i 2014. Vi ser her at kommunestruktur har vært tema i lang tid, men store endringer har ikke funnet sted siden Schei-komiteen. Kommunereformen i dag legger stor vekt på at Norges fremtidige kommuner skal være robuste og sterke, som har større innbyggertall. Større og færre kommuner med innbyggertall på 15-20 000. Erna Solberg påpekte at målet er under 400, gjerne mindre, vi har per dags dato 428 kommuner.

Problemet med kommunestrukturen i dag er at vi har for mange for små kommuner i dag som ikke kan ta på seg store oppgaver, sliter økonomisk og andre faktorer, for eksempel fraflytting, som skaper problemer når det for eksempel kommer til opprettholdelse av skoler. Barnevern er også mye diskutert, da det er slik at noen små kommuner ikke har dette. Sentralisering er et poeng her, da mange flytter fra nord til sør, inn til byer. Derfor ser regjeringen kommunesammenslåing som et tiltak for å skape nye og sterkere kommuner. Men, dette er ikke for alle et godt alternativ, og det berører spesielt identitetsfaktoren hos både politikere i kommuner og innbyggere. Det har blitt et helt tema, og er virkelig kommet på dagsorden. I 2015 ble det avholdt folkeavstemning over hele landet, og mangfoldet var negative til forslaget, spesielt små kommuner. Identitet er et sentralt poeng her. Mange kommuner, særlig de små, føler tilhørighet og samhold nettopp på grunn av at det er få innbyggere. Alle kjenner alle. Det å da skulle slå seg sammen med en større kommune vil føles som å bli "spist opp" -

Emnekode : 5T-200
Kandidatnr. : 8808
Dato : 29/11/2016
Ark nr. : 3 av 8

storebror og lillebror. Generelt er veldig mange for kommunesammenslåinger, men når det er snakk om egen kommune blir folk skeptiske. "NIMBY" - not in my back yard. Kraftkommuner er også gjerne ofte negative til sammenslåing med naboen - det er vanskelig å skulle dele. Bykle kommune er et eksempel på en kraftkommune. Et eksempel på kommunesammenslåing er for eksempel TNT - prosessen, Tønsberg, Nøtterøy og Tjøme. Disse var i utgangspunkt enige om at de ville slå seg sammen, for Nøtterøy trakk seg, og heller ville forhandle om en mulig "NT" med Tjøme. Argumentene til Nøtterøy og Tjøme var at de ikke så noen store gevinster ved å slå seg sammen med Tønsberg, og at de var redde for hva det ville gjøre med lokaldemokratiet. Tønsberg på den andre siden var nesten utelukkende positiv til "TNT", da de ville fått større statlig tilskudd, de går glipp av viktige inntekter, pluss at veldig mange som ikke bor i Tønsberg kommune bruker veier veier og fritidsparker. Dette går under "gratis-parkasjer" prinsippet, og gjør at Tønsberg må betale mye for for eksempel infrastruktur. I tillegg hadde de blitt en storkommune på over 70 000 innbyggere. Forkjemperne for kommunesammenslåing argumenterer for stordriftsfordeler, sterkere lokaldemokrati og økonomiske gevinster. Det at de 100 største kommunene i Norge representerer 75 % av Norges innbyggere skal gjøres noe med. Det er for store forskjeller, for eksempel Oslo med over 600 000 innbyggere sammenlignet med Utsira som har 211 innbyggere.

Alternativer til kommunesammenslåinger, som blir kalt oppskalering, kan være nedskalering, kvasinedskalering

Tverrskalering og multiskalering. Nedskalering handler om at man gir tyngre oppgaver til et annet forvaltningsnivå, enten fylkeskommunen eller staten. Et eksempel her er sykehusreformen 2002 som ble overført til staten. Kvasi-nedskalering handler om at kommunene skal fortsette med sine oppgaver, men at staten holder et hardt økonomisk grep. Tverrskalering går på interkommunale samarbeid, mens tverrskalering handler om at alle kommuner skal ha oppgaver, men noen har tyngre oppgaver enn andre.

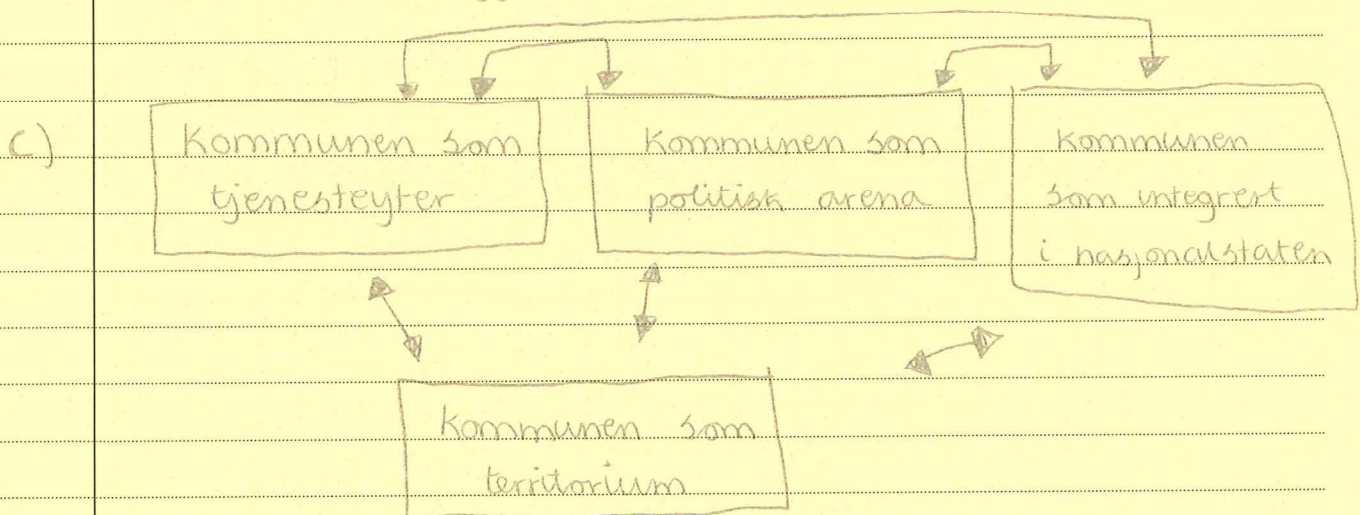
Man kan undre seg om folkeavstemning var et lurt trekk, da svært få kommuner var for dette. Folkeavstemning er jo demokrati i praksis, men vi har tross alt valgt frem politikere som skal ta avgjørelser for oss.

B) "Sanner - din reform er over med dine dager" lyder ordene fra Arbeiderpartiets leder Jonas Gahr Støre. Han er klar og tydelig på hva han mener - han vil fornye kommunesektoren i neste periode, men ikke med tvang. Det er vanskelig å forstå hva AP-lederen legger i en ny reform, men den skal sikre bedre tjenester og godt demokrati. Med godt demokrati kan det se ut som om han snarler om folkeavstemninger, og at tvang gjør det stikk motsatte for demokratiet.

Samtidig ser vi i Norge i dag at det er få kommuner som vil slå seg sammen med andre kommuner frivillig. Men, det kan også hende at det er nettopp dette Støre spiller på - å vinne tillit på at han hører på folket, og ikke går i mot den massive

motstanden. Kanskje han kan lykkes ved å ta i bruk forhandlinger eller overtalelse. Men, ser vi tilbake til Stoltenberg-regjeringen, ble det ikke gjort noe med arbeidet om ny kommunestruktur som Bondevik II hadde jobbet med. Hvordan kan vi da tro at Støre skal gjøre noe med det? Nå skal det sies at endringer i kommunestrukturen og sammenslåinger ikke er en sak veldig mange politikere flagger høyt, selv om vi ser for eksempel at KrF og Venstre har programfestet at man kan gå inn for å tvangssammenslå. Rødt, SV og AP har sagt nei til tvang. Hva som skjer vil gjenstå å se, enten om reformen blir erklært død eller ~~om~~ om noe nytt vil skje. En ting som iallfall er sikkert, er at debatten om kommunestrukturen og reformen ikke legges død.

sentral verdi i disse sammenhengene er autonomi.

I Norge har vi generalistkommuneprinsippet som betyr at alle kommuner skal tilby like oppgaver. Kommuner er en forlengelse av staten, og skal forvalte velferdsoppgaver.

Emnekode : ST-200
Kandidatnr. : 8808
Dato : 29/11/2016
Ark nr. : 6 av 8

Norske kommuner blir kalt velferdskommuner, og det ikke uten betydning. Kommuner har bare blitt tildelt flere og flere oppgaver gjennom historien, og står for veldig mange viktige oppgaver i det offentlige, for eksempel skole (ikke videregående oppløring), helse og omsorg og sosialsektoren.

Per i dag er det begrenset hvor mye anatomi norske kommuner har. De er ikke grunnlovsfestet. Staten sitter på pengesekken, noe både kommuner og fylkeskommuner har behov for. Ørmerkede tilskudd, som er penger som skal gå til bestemte saker, er blitt diskutert - regjeringen mener det er for mye ørmerkede midler, selv om Norge er et land som har minst ørmerket blant andre nordiske land. Samtidig er 75 % det som skal gå til helse og skole, og dette er lovpålagt. Velferdsstaten ser bare ut til å vokse, noe som trolig vil føre til at kommunen vil komme til å få enda flere oppgaver. Mer anatomi, desto mer makt til å kunne gjøre innbyggerne mer tilfredse.

Ser vi på kommunereformen i Danmark, finner vi interessante funn. Innenriksminister Lars Løkke Rasmussen opprettet strukturkommissjonen 1. oktober 2002, selv etter å ha fortalt Folketingets kommunalutvalg at regjeringen ikke planla å gjøre noen endringer i kommunestrukturen. Dette kom til slutt frem etter en mediedebatt. Kommisjonen bestod av 4 representanter fra det regionale og kommunale nivå, 4 statlige embetsmenn, 3 eksperter og 1 fylkesmann som generelt var uavhengig, men egentlig var ganske lydher overfor kommisjonen. Kommisjonen ble i utgangspunkt opprettet på grunn

av press fra interesseorganisasjonen Dansk Industri, ønske fra & Dansk Folkeparti og det konservative folkeparti om å avskaffe det regionale nivå og uløste problemer i hovedstadsområdet. De skulle se på og diskutere kommuners og regionens støttelser, og så på 4 forskjellige modeller

1. Vendret oppgavefordeling
2. Den brede amtsmodellen
3. Den brede kommunemodellen
3. Den statlige modell

Et dramatisk forhandlingsløp med opposisjonen endte med vedtak om ny kommunestruktur. De vant tillet fra Kommunens Landsforening ved å ta de med på lukkede forhandlinger, mens amtsrådet var helt uvitende. De brukte alliansestrategien, forvirringsstrategien og kompensasjonsstrategien. Det var en episodisk endring.

Reformen blir kalt for den utenkelige reform. Kommunene ble endret på flere områder, både økonomiområdet, arbeidsmarkedsområdet, helseområdet og skoleområdet.

En litt underlig endring er på økonomiområdet, der kommunene ikke lenger hadde ansvar for skatteligningen, der tok staten over. I helsesektoren fikk kommunene mer ansvar for helseforebyggende arbeid og rehabilitering, pluss at på skoleområdet ble all undervisning i folkeskolene tillagt kommunene. Vi ser da at kommunene fikk tildelt flere oppgaver etter reformen. I Danmark har de også en helt annen skatteautonomi enn i Norge.

Emnekode : ST-200
Kandidatnr. : 8808
Dato : 29/11/2016
Ark nr. : 8 av 8

Reformen i Danmark forbedret også den økonomiske styringskapasiteten i de sammenslåtte kommunene, forbedret driftsresultatene og det ble flere administrative stordriftsfordeler. Samtidig reduserte reformen borgernes politiske selvillit, politiske tillit og borgernes tilfredshet med kommunale tjenester og lokaldemokratiet.

Vi kan dermed se at store og flette kommuner kan gi mer selvstyre og sterkere autonomi, men det kan også gi visse konsekvenser.